

פרטיכל מס' כח' 2/

מישיבת ועדת העבודה

ביום ג', כא' במיון תש"י (6.6.50)

נוכחים חברי הועדה: היו"ר ע. גלובמן
מ. בנטוב
א. כהן
י. טרלין
ח. רובין
ד. טרי
י. שמחוני

מוזמנים: י. פינקלסטיין
מר גבעון
טר אהרונוב } מטעם משרד העבודה.

הישיבה נפתחה בשעה 11.00.

היו"ר ע. גלובמן: אני פותח את הישיבה.

אנו נסמך היום שתי סקירות: א) הסקירה על
שכון ספי טר גבעון; ב) הסקירה על הכבישים והדרכים, המוחזקים והחדשים.
רשות הדבור למר גבעון.

טר גבעון: אתם, ודאי, מעונינים לדעת לא רק את התכנית
של 45,000 היחידות שתבנינה בשנת 1950,
אלא גם מה היה גורל התכנית של שנת 1949. אמסור לכם כעת את הטבלה
הכוללת את המספרים ואת אופן הנצוץ של התכנית הזו. אקדים כמה מלים
לפני שאעבור לפירוט המספרים האלה.

כפי שידוע לכם, נעשתה שאלת שכון העולים
דחופה ורצינית עם סיום הקרבות בארץ. בתחילה נמצא פתרון ידוע לשאלה
זו ע"י תיקון הבתים בהערים והכפרים הנטושים והתאמתם לצרכי שכון עולים.
אולם, עד מהרה התברר שלא כל אותם הבתים שהועמדו לעולים היו ראויים
לשימוש. התברר גם שעם גידול זרם העליה, לא יוכל הפתרון הזה לעמוד
לנצח ויצטרכו לדאוג בעוד טווח לבנין בתים חדשים. דבר זה התפתח
בטלבים מטוימים. בתחילת שנת 1949 נוסדה חברת "עמידר" ומתפקידה היה
להכין את הבתים לעולים. אולם, עד מהרה התברר שכל התכניות, אם
תתגסטנה, לא תספקנה לשכון העולים ויש צורך שהסוכנות היהודית בעצמה
תתחיל בבנין. לא עברו חדשים רבים וגם הממשלה בחלצה לעבודה הזו.
היא צריכה היתה להכנס לעובי הקורה, ע"י כך החליטה להתחיל בבנין
בעצמה ועל חשבונה, בשביל העולים החדשים. כתוצאה מכל ההתפתחות הזו,
נוצרה התכנית המסתכמת בקרוב ל-28,000 יחידות ומחולקת, למעשה, לפי
הגורמים שהיו מבצעה.

אקרא לכם את המספרים, עד טאי. בינתיים
נעשו כמה שנויים, באו תוספות, אבל עדיין אין לי הסיכום.

עמידר - מתוך 9.600 בנתה 9.080 יחידות.

נגמרו 4.350 בנייני בלוקים שנבנו ע"י

הממשלה ובניתם החלה ביוני-יולי שנת 1949.

המדור לשכון של הסוכנות היהודית בנה עד

כה - 1.800 יחידות. מספר זה יהיה צורך להוריד כ-150 יחידות שהסוכנות
לא יכלה לגמור.

בתי-עץ טבריים - 3.900 יחידות.
בתי-עץ א"י - 2.000 יחידות.
צריפונים של מחלקת הקליטה - 5217 יחידות.

כל אלה נבנו טמוך לישובים הקיימים וטמוך
חפזון ודחק הטעה, כי לא היו ברשותנו מקומות מתוכננים למפרע שאפשר
היה טיך להתחיל בבניה עליהם. היינו יוצאים לטקוסות, בוחרים טטחים
ומצביעים עליהם בתוך נוטאי טכון, סבלי טופוגרפיה ומכנון, מטום שלא
היה לנו זמן לחכות עד שייעשו כל הדברים האלה.

הגורם הטני, לא פחות רציני ומעכב, היה
חוסר בעלי מקצוע. עד היום לא מצאנו פתרון לאלה זו. היו טקוסות
רבים שהבנינים נגמרו, אולם אי אפשר היה להכניס לתוכם עולים, היות
ועבודות הביוב והמים לא נעשו והבנינים עמדו ריקים זמן רב.

כל התכנית הזו היתה בנויה על 50% בניני עץ
והטאר בנייה קשה הודות לבניני העץ ניתנה האפשרות לקדם בהרבה את
הבניה.

אם לקחת בחטבון שהיה לנו חורף קשה מאד,
אשר הפריע במקרים רבים לסיים את הבנינים, ונוסף על כל הקטיים
האחרים, עלי לציין שבכל זאת עשינו עבודה יפה. מתוך 28.000 היחידות
שנקבעו, נגמרו למעשה כ-26.500 יחידות. אם אוסיף למספר זה את 3.500
היחידות שכבר גפרנו מתכנית 1950, נגיע למספר של 90.000 נפש אשר
ישתכנו בבתיים אלה ויצאו מן המחנות.

עלי לציין, כי לטרות החורף הקשה ולטרות
העובדה שהבניה נעשתה בחפזון ומתוך חיפזוי דרך להוזיל אותה, כל
המבנים עמדו בנטיון. אמנם, בכמה מקומות עפו גגות ונעשו טדקים בקירות,
אבל הטבנים עמדו די יפה. העתונות, כטובן, עשתה טנסציה מכל דבר
ולא תטיד היתה אפשרות להכחיש את הידיעות בעתונים. בעתונות פורסם
טבהרצליה נהרסו 45 בתיים. האמת היתה טעוד לפני החורף, כטאנטינו
נקרו בטקום, החליטו על פירוקו של בית אחד; יותר מזה לא פורק אף
בית. הבית שפורק נבנה קרוב מאד למדרון טופע מאד והיה חטט למכנה.
במקומות אחרים לא פרקו כלל בתיים. כמוצאה מאחד הצקלונים הקטים
טעברו עלינו בחורף, עפו מספר גגות. אינני אומר שכצב התושבים אשר
טבתיים עפו הגגות היה טזהיר, אבל הדברים תוקנו בטטן יומיים. לטרות
טמסרנו לעתונות הכחשה ודרטנו מהם שיפרטמו את הדבר לאמיתו, היה
"הדבר" העתון היחירי שעשה זאת ויתר העתונים פרטמו את הדבר בצורה
כזו, כטילו לא היה לו כל קשר עם המקרה בהרצליה.

לאור הטצב הזה, נגטנו לתכנון ולעיבוד
התכנית של 1950. יצאנו מתוך הנחה שעלינו להכין תכנית טתוכל לקלוט
לפחות אותו מספר עולים שיגיע בפרק זמן מנובמבר עד נובמבר ותוכל
גם לטחרר מבתי העולים ומטחנות העולים חלק ניכר מהאנטיים. לפי
המטפרים שהיו אז ברשותנו מטעט מחלקת הקליטה, היו במחנות בנובמבר
80.000 נפש. ההנחה היתה שהעליה תהיה בערך 12.000 איט לחודש; מתוך
חטבון ט-15% אינם נזקקים לגמרי לטכון צבורי או מטטלתי, אני טגיע
למספר של 120.000 בערך. עי הוטפת 80.000 למטפר זה, אנו טגיעים
למספר של 200.000 נפשות.

כתחילה חטבנו טאנו ניבנה 50.000 יחידות,
אולם אח"כ ירדנו למספר של 45.000 יחידות, טתוך הנחה של 3/2 נפשות
בכל יחידת דיור. לפי תכניתנו יצא, טטחצית האנטיים יטארו במחנות.
זו היתה ההנחה היטודית כטקבענו לעצמנו את המספר.

ראינו אז, ואנו רואים זאת גם היום, טמטפר זה
של 45.000 יחידות ניתן לכיצוע. יחד עם זה התחלנו לחטוב איך לבצע,
כלומר איך לטכן את האנטיים האלה. קבענו לעצמנו שלושה אפקים לטכון.
ע"י טו"ט עם גורמים טונים, חלקנו את 45.000 היחידות האלה ל-20.000
יחידות בהתיטבות, 10.000 טביב הטוטבות והערים הקטנות, מספר לא
גדול טביב הערים תל-אביב וחיפה ו-15.000 יחידות טתבנינה ע"י אגף
הטכון עצמו במקומות הקטים ביותר טאין טיכוניים כי תגיע לטם חקלאות
ואין כל תקוה לטקוסות אלה ילכו חברות טכון.

מתוך התכנית של שנת 1950 נמצאות עכשיו
בבצוע - 30,000 יחידות טכון. אנו מבצעים עבודה זו ב-500 נקודות
יטוב. כשהיינו צריכים לתכנן את התכנית, לא היה זה כל כך פשוט.
הפרינציפ שלנו היה: פיזור זרם העליה על פני כל הארץ. זו הייתה הסיבה
סגומה לנו ללכת למקומות הסרוחקים הטובים.

20,000 יחידות מוקדשות להתייטבות; מזה,
14,000 טכילות כ-150 כפרי עבודה ומוטבי עולים; 6,000 יחידות
בהתייטבות הקבוצית ובעליית הנוער. זה מתחלק בערך ל-4,700 בהתייטבות
הקיימת וכ-2,300 בעליית הנוער, בצורותיה הטובות.

הפיזור על פני כל הארץ גרם לנו קשיים
רבים. הלכנו למקומות שלא היה שם כל תכנון למפרע. אם נקח מקום כמו
באר-טבע, ששם נבנות 2,000 יחידות ו-500 כבר גמורות, היינו צריכים
שם להתחיל מבראשית. צריכים היינו, למעשה, לדאוג לתכנית בנין מבוטסת
הכוללת התפתחות שיכולה להיות תוך 10 שנים, עם הרכבת מצריכה לעבור
שם והכניסים הבין-ארציים כדי לקטר את היטובים שיקומו בינתיים.

פעולת התכנון נעשתה בשיתוף עם אנף התכנון.
אולם, בכדי לזרז את העניינים, לקחנו על עצמנו את כל עבודות ההכנה
הטופוגרפיה והבעלות על הקרקע. כל זה נעשה על ידינו, מתוך חיפוס
דרך. התכנון הזה הקיף את כל הארץ.

אציין כמה מקומות:

באר-טבע - 2,000 יחידות.
ירושלים - 1,000 יחידות; 500 בבית-סומיל
ו-500 בקסטמון. בקסטמון היינו צריכים לעשות גם עבודת חבלנים, היות
והטטה היה זרוע מוקשים והיתה סכנה לעבוד בו. אני מקוה שתוך 8-6
שבועות, נוכל לגשת לבנין.

הריכוז השלישי והגדול הוא - ובריה -

1,200 יחידות;

חלמה - 500 יחידות;
עכו - 750 יחידות;
עפולה - 750 יחידות;
בית-סאן - 250 יחידות;
אסקלון - 500 יחידות.

אתן לכם את החלוקה של כל זה באחוזים,

לגבי כל חלקי הארץ.

אם נלך צפונה מחיפה: העסק, הגליל העליון,
הגליל התחתון והגליל המערבי, הרי אנו מקבלים 25% מהתכנית שלנו.
הטומרון והטרון - 22%, מחוף לתל-אביב וחיפה. ירושלים והפרוזדור -
קרוב ל-10%; דרוסה מת"א, כלומר תאשון-לציון, גדרה ועד הנגבי - 30%.
טרומסה ודרומה - 17%; צפונה מסכם - 13%; בפרברי תל-אביב וחיפה - 13%.
כלומר, 60% בשני קצות הארץ.

במידה שאנו בוחרים שטחים לטכון במקומות
סקרוב להם נמצאים יטובים יהודיים אשר אי פעם הלכה לסם איזון
התייטבות, בעלי הקרקע הם יהודים הנמצאים בחו"ל או ערבים הנמצאים
בארץ. נסיוננו מראה כי מיום שאנו קובעים את המקום עד שהקבלן יוצא
אליו, עוברים 4-8 חדשים.

פרובלימה קשה מאוד היא, שאלת המים.
הלכנו לקקום יטוב כמו כפר יונה, לטטל, והיתה לנו אפשרות להוסיף
שם כ-2,000 יחידות. במוטבות הגליל של פיק"א, במקום שהיו 20 יחידות
של אכרים, רצינו להוסיף עוד מאה יחידות של עולים חדשים, אולם
התגלע קוסי על מים. המקומות האלה הם מוזנחים גם היום, ובעלת המים
בהם נפתרה ע"י בארות בלתי עמוקת או שבכלל השאלה לא נפתרה.

ברגע שהופענו למקומות האלה עם תכנית לבנית מספר גדול של יחידות הודיעו לנו שאינם יכולים לחפק את צרכיהם בטוח זה ואינם יכולים לחפק את צרכי העולים החדשים, בפרט שאנו כללנו בתכנית הי ובים האלה גם שטחים למסקי עזר, מתוך הנחה שהמטפחה תוכל להסקיע בזה כמאה ימי עבודה לסנה, תוכל לגדל ירקות לצרכי עצמה ויתכן גם לקיים לול להכנסה צודית.

דבר זה הצריך לא רק כסף, כי אם גם חיפוסים ותכנון רב להטגת המקורות. בהרבה מקרים פתרנו בחלקן את הבעיות האלה ע"י עזרה לרשויות המקומיות, או ע"י הגדלת השתתפותנו במקומות האלה. בלי כל ספק גרם מכסול זה להתיקרות הבניה.

קושי נוסף היה: שאלת היסודות. היות והלכנו לאזורים הרריים או קרקע חקלאית, נתקלנו בפרובלימה של יסודות הרבה יותר יקרים מאשר אנו רגילים בהם. היינו צריכים לבנות כלונסאות ורצפות תלויות, כדי לעמוד נגד פגעי הטבע ולהבטיח שהסכונים יעמדו בנסיון. ההוצאות האלה מיקרות מאד את הבניה, גם אם אנו בונים את המבנים טעף. בטטחים הרריים ישנן גם הוצאות על יסודים והכנת הסטח. אם בטטחים רגילים יכולים אנו לפתור את הבעיה הזו ע"י עבודות עפר קטנות, היינו צריכים במקום כמו הגליל המערבי לעקור סלעים ולעסוק בעבודות קשות ויקרות.

אנו מתכננים סטה מקומות בטביל רכוזים עירוניים בתוך הטטחים החקלאיים; טהם ארבעה בנגב ושנים בגליל. לפי ההנחות של המטרד ברחובות, שהוא מתכנן את כל המפה החקלאית ואת אנו נטצאים בקטר, כל 50.000 דונם חקלאיים דורשים ריכוז עירוני אחד. ההנחה היא שמספר הדונמים הזה נותן כ-15 ישובים ואם לקחת בחשבון סטטחים אלה דלים בכוחות עצמאיים וזקוקים לעזרה מבחוץ, הרי יש צורך בריכוזים עירוניים, היטובים האלה זקוקים למורים, מדריכים, פקידים, בית-ספר, מרפאה מרכזית, חדר-חולים, תחנת טלפון, תחנת טשירה, בתי-מלאכה שונים, מנסדות ומחסנים.

לעת עתה קבענו מקומות סדויקים בכמה מקומות: באיסארה - הסביבה חקלאית כולה; בפאלוג'ה; בסוחרקה; בקורנוב. בגליל קבענו רק מקום אחד לעת עתה: תרטיחה; המקום השני עדיין לא נקבע באופן סופי, אבל הוא יקבע בגליל המערבי.

לא הרעיון היסודי הוא: לתת פתרון לסני דברים: ע"י כך אנו מרכזים את כל הישוב העירוני לגבי הישובים הקיימים ויוצרים גם מקורות פרנסה לגבי כל אותם האלמנטים שאינם באים בחשבון לחקלאות. זה מתבטא בינתיים בבנין שכונים באותם המקומות, שכונים של בתיים רו-מטפחתיים; בחלקם עם מסק עזר ובחלקם ס במקרה של בעלי מקצוע - בלעדיו, אבל עם שטח קטן יותר ע"י כל בית.

בתוך התכנית של 45.000 יחידות, לקחנו בחשבון 90% בנייה קטה - בלוקים או יציקה - ורק 10% בתי-עץ.

המברתי לכם את הקשיים בקטר עם האיתור של המקום, קביעת האלמנטים הראשונים לגבי הבנין עצמו, ו

ברצוני לעבור עכסיו לצורות הבנייה הטונות שאנו מוציאים לפועל. כאשר עסקנו בשאלה, לפי טה נבנה, החלטנו לא לנהוג לפי פרינציפ, אלא למצוא בעצמנו איך ננהוג בכל מקום ומקום. החלטנו להתאים את תכנית הבית לאנשים שיגורו בתוכו ולסביבה שבה ייבנה. החלטנו לחפש דרכים לגבי כל סוג של שכונ, בהתאם למטרות ובהתאם לתעסוקתו של האיש אשר יגור באותו בית.

אשר להתישבות, השאלה נפתרה ע"י כך שכל מתישב מקבל בית לעצמו, אם כי צנוע. הבית הוא רגיל, 21-23 מ"ר, עם ב"כ כפרי בחוץ ומקלחת בחוץ. הכנסת המקלחת פנימה מיקרת מאד את הבניה.

שנית, בהסכף שהיה עם הסוכנות היהודית הוחלט שהם שלה בונה רק את הבתים והסוכנות היהודית בונה את כל המבנים האחרים הדרושים.

הבתים האלה היו ברובם הגדול בתי בלוקים ובחלקם גם בתי-עץ - בתים שבדיים. המחיר שנקבע בתחילה היה: 400 ל"י, אבל בסהרה התברר, לאור הקשיים הרבים, כי המחיר הממוצע צריך לעלות ל-450 ל"י.

בהתייחסות הקיימת, או בעלית הנוער, הסתמכותנו גקטר לבנין היא: 400 ל"י ליחידה. האמת היא שהמסקים בונים יחידות גדולות יותר.

מדוע פנינו לחברות ההתיישבות ומה הם הדברים שהן נותנות לנו. קודם כל, פנינו אליהן מתוך הנחה של רצון לשתף את העולים במימון הבית. שנית, חכודת שכונ אלה בונות דירות יותר גדולות, בדרך כלל של 30 מטר מרובעים. שליטית, ברשותן של החברות היה קרקע באיזורים שלנו לא היתה קרקע. גביעית, ע"י סדר זה הכנסנו גם ערוב אוכלוסייה. חברות הסכון אינן בונות שכונ עולים בלבד, אלא בתוך השכונים הרגילים מקציבים אחוז מסויים לעולים חדשים. אינני צריך להסביר את חשיבות הדבר הזה, אתם מבינים זאת בעצמכם.

חברות הסכון הבונות שכונ עולים הן: נוה-עובד, עמידר, אפרידר, רסקו, מסכנות, חצרות הדר, שכונ ועוד. הבחירה בטיפוס הבתים היא לפי המצב המספחתי. זהו טיפוס עירוני של בניה עפ"י רוב מבלוקים, עם גג מעץ מכוסה רעפים ותקרה מצלוסקסט או תקרה יצוקה. חברות הסכון הן אלה הנותנות את ה-13% בחיפה ובתל-אביב.

הסרייה הסליטית היא בנית האגף עצמו. אנו עברנו במסך הזמן התפתחות מסויימת. הטיפוס הראשון שבנינו הוא בית דו-מספחתי עם שני מלבנים. זהו בית כפרי. הוא נולד בקטר עם האדמות הכבדות והיסודות הקשים. הוא היה מכוון למספחות מסוג מסויים, שלאורך הקירות יוכלו לעמוד קסיטום מיטות. את הטיפוס הזה אפשר לראות בסערייה. את התכנית הזו אפשר לבצע בכל שלוש האופנים. הבית יכול להיות מוגדל; התכנית הזו נותנת אפשרות לתוספת של חדר אחד בכל דירה. אולם, חיס מהר ראינו שלא בכל מקום אפשר לנהוג לפי זה וצריכים לחפש דרך אחרת שתפתור את הדרישות.

מכאן אנו באים לטיפוס הבית הנקרא "טיפוס נאר-טבע". דירה זו היא בערך 28 מ"ר. היא כוללת חדר די יפה, מטבח עם פינת ביסול ובצד ב"כ ומקלחת. ישנו גם אותו טיפוס מוגדל, בן 32 מ"ר.

במסך הזמן קבענו ש-25% תהיינה יחידות מוגדלות, על 36 מ"ר ו-75% יחידות רגילות. זה בערך מתאים לפי המצב המספחתי במחנות.

התכנית הנאה היתה טיפוס "כפר-יונה" ולאחריה "טיפוס כפר יונה" מסוכלל, עם מרפסת.

פרובלימה רצינית מהווה שאלת הביוב המקומי. ע"י חפירת בורות אנחנו מסיגים קימוצים ניכרים לאוצר. לצערנו הרב, עדיין אין בארץ מוסחים לביוב מרכזי. הפרובלימות הן מאד רציניות וקשות.

"טיפוס כפר-יונה מורכב" הוא נותן אפשרות לסגור את המרפסת ולהפוך אותה לחדר נוסף. בטיפוסים אלה מסתמסים בעיקר במקומות שיש בהם מסקי עזר או בפרוורים של שכונות עירוניות.

לעתים, אנו מוכרחים לעבור לטיט שתי קומות. המקום הראשון בו התחלנו בבנינים כאלה, היה טבריה. שם הפרובלימה היתה רצינית מאד. את הקרקע קבלנו מפיק"א והמקום הוא מעל גלי-כנרת. אנו בונים שם 400 יחידות. 400 יחידות נוספות תבנינה

ליד המטרה.

עבודת השכון דורשת מאתנו לקחת בחשבון מספר דברים: היחידה צריכה לימש את הדרישות האלקטריקות של המשתכן. כלומר דירה רגילה שת 29 מ"ר ודירה מוגדלת בת 38 מ"ר. שנית, לקחנו בחשבון מאפטר, אם הדיירים מסכימים ביניהם, להוסיף חדר מכל צד.

מתוך כל הטיפוסים האלה בחרנו את הטיפוס המצויר בדף 7. היחידה עולה בממוצע 650 ל"י. בטבריה 50 ל"י יותר; בירושלים תעלה ביחידה בממוצע אולי עד 900 ל"י. קומה ראשונה תעלה ביציקה וקומה שניה בבולוקים. כאן היינו מוכרחים ללכת בדרך של ביוב מרכזי.

בעכו פתרנו את שאלת העודפים בביוב. אנו מנהלים כעת מו"מ עם תחנת הנסיונות, שכנראה ייגמר בחיוב.

בעיה זו היא רצינית מאד בטבריה. אנו עומדים בקשר עם משרד הבריאות והפעלנו את כל הגורמים והמומחים שיטנם בארץ, כדי למצוא את הפתרון הטוב ביותר לגבי כל מקום.

בצפת אנו בונים 500 יחידות וכנראה שגם שם יהיה ביוב מרכזי. אותו דבר לגבי באר שבע. לדעתי, הגיוני לסדר ביובים מקומיים רק בחולות, או כנאין כסף. אולם, בטופו של דבר, אינני יודע אם זה יותר זול, כי בכל פעם צריך לחזור ולתקן.

גם שאלת היטודות היא חמורה מאד, ובמידה שבונים בתים בני שתי קומות אין הדבר עולה יותר בזול. יש צורך בחדר-סדרגות ובכייסוס יתר. את הקומה הראשונה צריך לבנות באופן יותר יסודי.

מתוך 30,000 היחידות שאנו כבר הוצאנו לטוק, חתמנו חוזים באוצר על 10 מיליון ל"י ועדיין צריכים לחתום על עוד 4 מיליון ל"י. כל התכנית צריכה לעלות כ-20 מיליון ל"י.

גנות הבתים הם עצים הטכונים ברעפים או בלמיט. בפנים מצופה התקרה בצלוטקסט. בתקרה של יציקה, נעשית התקרה בפיתון. בבית בן שתי קומות, אם הקומה הראשונה יצוקה כולה, הקומה העליונה עשויה מבולוקים, עם גג רעפים. יהיו גם מקרים שאנו נצטרך לצקת שתי קומות, הנימוקים טובים.

בכמה מקומות אנו מטמטים בשיטה של יציקה בתכניות מוכנות, בלי זיפזיף ובלי זיפזיף טחצבה, אלא רק עם חמרים גדולים. זה מקמץ במידה ידועה במלט, אבל דורש טיח יותר טוב מבחוץ.

הטיפוס הבא שאנו בונים תוכלו לראות באזור ירושלים. היחידה המוגדלת היא בת 36 מ"ר והבית יהיה בן שתי קומות.

לגבי הבניה מעץ, הפרינציפ הוא שאותם היטודות נעשים גם כאן, או אם הקרקע מרשה - יטודות עץ. הרצפה והקירות עשויים עץ. הקירות מבפנים מצופים בדרך כלל במזוניט והתקרה מצופה בצלוטקסט.

אנו מחפשים ומעודדים את הדרך של הכנסת ביטונים קלים בשביל המבנים שלנו. נתנו גם אפשרות למספר קבלנים לנסוע לחו"ל ולהתקשר שם עם פירות ידועות, בקשר לכך. אולם זה עדיין לא יצא לפועל. כאשר השונו את התכנית ואת המחירים, התברר התכנית צריכה לעלות ב-50% יותר ביוקר מאשר עולה לנו בנין מבולוקים.

החברה היחידה שהכנייה מיכון לעבודות אלה היא: "סולל בונה".

בכל שכון מוקדמים 10% לבנינים צבוריים: מראת, קופ"ח, טעפת-חלב עם תפריט, גן-ילדים, טעון ילדים, חנויות וכד'.

ברצוני לגעת בעוד שתי שאלות רציניות וחשובות: חמרי הבניין והפועלים. אמרתי כבר בהזדמנות אחרת שבמידה יישנם בארץ חמרי בניין, הם יישנם גם אצלנו - בסידה שאינם, אינם גם אצלנו. סבלנו ואנו סובלים עד היום מחוסר חמרי בניין. בטבריה, עכו, וירושלים, אנו סובלים מחוסר ברזל. המחסור בעצים הוקל במקצת. אני מקווה שבאמצע החודש נתחיל להרגיש הטבה גם בברזל. התצרוכת בסבילנו בלבד מגיעה ל-3,000 טון לחודש; ביחד עם אחרים מגיע הצריכה ל-4,000 טון לחודש. עד שהתנור של "נשר" יתן את הכמות הדרושה של מלט, יעברו עוד כמה חודשים. בחודש שעבר הגענו ל-34,000 טון ומקוים החודש להגיע ל-39,000 טון. אני מקווה שזה יתמיד. בעטית פעולה להבאת מלט כחו ל. עד עכיו קבלנו כ-20,000 טון. בדרך נמצאים עוד 20,000 טון. אם לא תהיינה הפרעות חדשות בשב"ח זה, לא יהיה מחסור רב במלט. למרות העובדה שאנו רואים את החודשים יוני-יולי כטובשחים, הננו מודאגים בקשר לחודשים הבאים אחריהם. הקושי העיקרי בטבה שעברה היה אי הרציפות ואנו עושים כל אשר ביכלתנו כדי לסנוע המרעות בעבודה וכדי לקיים רציפות מתמדת.

אשר לטיב הבניה, היא חשובה מאד ביחוד בבנייני בלוקים. ראשית סופיעה בעית התערובת, אח"כ בעית ההידוק ואח"כ שאלת המים. אין צורך בטוסחיות יוצאת מן הכלל לבנית בניינים טבלוקים; זוהי רק שאלה של מספר דפיקות - ובקצב מסוים.

ישנו בארץ רק ביח"ר אחד לעבודות אלו, אולם התברר שבכל העולם לא הצליחו להמציא מכונות ליציקות בטופריים לא גדולים. זה דורש השקעות כל כך גדולות, ואפשר להקים ביח"ר כזה במקום טטוים, אבל אין כל אפשרות להעבירו ממקום למקום.

המחסור בפועלים הוא אחת השאלות הרציניות ביותר. לביצוע תכניתנו יש לנו צורך ב-10,000 פועלים. צריכים היינו להפסיק עבודות צבוריות כדי להוציא את הפועלים לעבודות הבניין; היה לנו חוסר רב בידיים עובדות והפועלים עצמם גם כן לא רצו ללכת לעבודות הבניין. היינו צריכים לדאוג להעברת הנסים ממקום למקום והקמת טחנות אוהלים. לאחר שאנו מצליחים ללמד את העולים מקצוע והם גוטררים לבנות את בתיהם, אינם מוכנים להמשיך בעבודה זו וטוענים שבאו למקום זה לעבוד כחקלאים ולא כבנאים. גם שכון הותיקים אינו מתחיל בגלל המחסור בפועלים.

אני מאמין שיעלה בידינו להתגבר על כל הקשיים ולטיים את כל התכנית שהקצבנו לנו לשנת 1950. אם יחסר לנו תקציב - אני מקווה שכל חברי העבודה יעמדו בטורה אחת אתנו ויעזרו לנו להסיג את החסר.

היו"ר ע. גלובמן: שמענו סקירה מאד מקיפה ומעניינת ואנו מודים למר גבעון.

בהזדמנות זו אני רוצה לקבל בכרכה את חברנו מר סרלין שהבריא וחזר אלינו לעבודה.

את הסקירה בעניין הדרכים נשמע בישיבה הבאה. בסבוע הבא נקיים שלש ישיבות: ביום שני, שלישי ורביעי.

ח. רונין: אני מציע שנקיים רק שתי ישיבות. איננו יכולים לעבוד בריכוז כזה.

היו"ר ע. גלובמן: אני מסכים לכך.